

Utlåtande 2005:170 RIV (Dnr 322-1834/2004, 322-1273/2005)

Försöksverksamhet med skriftliga omdömen och betyg

Motion av Mikael Söderlund (m) (2004:23)

Skriftliga omdömen i grundskolan

Motion av Nina Ekelund och Ewa Samuelsson (båda kd) (2005:27)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2004:23) av Mikael Söderlund (m) avslås.
2. Förslaget i motion (2005:27) av Nina Ekelund och Ewa Samuelsson (båda kd) om att kommunfullmäktige ska ge stadsdelsförvaltningarna i uppdrag att informera föräldrarna till barn i stadens grundskolor om rätten till skriftlig information anses besvarat med vad som redovisas i detta utlåtande.
3. Förslaget i motion (2005:27) av Nina Ekelund och Ewa Samuelsson (båda kd) om att kommunfullmäktige ska ansöka hos regeringen om att få bli försökskommun rörande skriftliga omdömen i grundskolan avslås.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

I motion 2004:23 föreslår Mikael Söderlund (m), *bilaga 2*, att staden uppvaktrar regeringen i syfte att ändra dagens regelverk i enlighet med brödtexten i motionen. Mikael Söderlund föreslår också att staden hemställer hos regeringen om att få driva försöksverksamhet med motionens inriktning.

I motion 2005:27 framför Nina Ekelund och Ewa Samuelsson (båda kd), *bilaga 3*, att kommunfullmäktige skall ge stadsdelsnämnderna i uppdrag att

informera föräldrarna till barn i stadens grundskolor om rätten till skriftlig information samt att Stockholms stad ansöker hos regeringen om att få bli försökskommun rörande skriftliga omdömen i grundskolan.

Remisser

Motion 2004:23 har remitterats till Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta stadsdelsnämnd, Vantörs stadsdelsnämnd, stadsledningskontoret samt utbildningsnämnden.

Bromma stadsdelsnämnd anser att Stockholms stad inte ska ställa sig vid sidan av de grundläggande bestämmelser om grundskolan som finns i gällande styrdokument och ingå i en försöksverksamhet inför en eventuell ändring på nationell nivå.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd avstyrker motionen.

Vantörs stadsdelsnämnd anser att skolorna bör arbeta vidare med att vidareutveckla mål och kriterier. Informationen ska vara tydlig avseende uppnåendet av målen och kravnivåerna men inte likna betygen. Fler betygssteg utan koppling till i förväg kända kvalitetsnivåer kan leda till sämre information.

Stadsledningskontoret anser att det, istället för att införa betyg under fler och tidigare skolår och ett ökat antal betygssteg, är angeläget att utveckla och förbättra de möjligheter som redan finns att ge eleverna vägledning under studietiden.

Utbildningsnämnden föreslår att motionen avslås.

Motion 2005:27 har remitterats till Kista stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd samt stadsledningskontoret.

Kista stadsdelsnämnd tillstyrker förslaget att stadsdelsförvaltningen får i uppdrag att informera föräldrarna om rätten till att få skriftlig information.

Nämnden ställer sig negativ till förslaget om skriftliga omdömen och tillstyrker inte kristdemokraternas motion om skriftliga omdömen i grundskolan.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att införandet av individuella utvecklingsplaner, möjligheten till skriftlig information vid utvecklingssamtalen samt vid behov åtgärdsprogram, är fullt tillräckligt för att ge föräldrarna en enhetlig bild av elevens kunskapsutveckling. Nämnden ställer sig därför inte bakom förslaget att Stockholm ska bli försökskommun för skriftliga omdömen.

Farsta stadsdelsnämnd anser att rättigheten till skriftlig information är känd hos föräldrarna och att tidpunkten för att ansöka hos regeringen är olämpligt vald med tanke på att en ny skollag skall antas inom kort.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige avstyrker motionärernas förslag.

Mina synpunkter

Det är naturligtvis inte bra att inte alla elever klarar målen i grundskolan och gymnasieskolan. Skolpolitikens viktigaste uppgift är att ge barn och unga goda förutsättningar att lära sig det de behöver för att klara sig bra i samhället. Det råder ingen tvekan om detta och på såväl nationell som kommunal nivå måste vår ambition vara att alla elever ska nå målen. Men att införa obligatoriska skriftliga omdömen och mer betyg löser inga problem i skolan.

Det är viktigt att elever och lärare har en gemensam bild över vad som krävs för att nå målen och vilka insatser som behövs för att varje enskild elev ska tillägna sig de kunskaper och förmågor som skolan ska ge. Därför är de individuella utvecklingssamtalen viktiga och slutsatser som dras gemensamt under dessa samtal bör dokumenteras. Vårdnadshavaren har också rätt till att få skriftlig information om elevens skolgång, vilket är positivt. Enligt remissvaren ges också information om denna rättighet i hög utsträckning till vårdnadshavarna.

Grundskoleförordningen säger att den skriftliga informationen inte får vara betygsliknande, vilket är helt rätt eftersom betyg och betygsliknande information är envägskommunikation och säger ingenting om huruvida eleven själv uppfattat vad som krävs för att nå målen. Det är det senare som är viktigt för att öka måluppfyllelsen. Fördjupade samtal mellan skola, hem och elev ska ge tydliga överenskommelser kring vad som krävs av såväl skolan, föräldrarna som eleven för att nå studieframgång. Kvittot på hur detta gått, dvs. betyget, är endast ett kvitto och ger ingen annan vägledning än svar på hur läraren tycker att eleven har nått målen.

Under år 2006 införs individuella utvecklingsplaner för alla elever i grundskolan. Syftet med dessa är att vara framåtsyftande och skall sammanfatta vilka insatser som krävs för att eleven skall nå målen. Detta ger möjlighet för skolan att tillsammans med föräldrar och elever diskutera vilka åtgärder som skall genomföras.

Mer betyg och fler skriftliga omdömen motiverar inte till studier mer än vad befintliga betyg gör. Istället ökar och breddar lärandet till att endast omfatta kvantifierbar faktainhämtning. En modern kunskapssyn, som bl.a.

läroplanen ger uttryck för, hävdar motsatsen. Kunskap idag är att hantera förfrågningar, att begripa skeenden och omsätta förvärvat kunskap i nya sammanhang. Med mer och fler betyg signalerar vi istället att mätbara faktakunskaper som kan återges i tentor och prov är den enda kunskap som räknas i skolan. Det vore att gå flera steg tillbaka i skolutvecklingen. Särskilt vid lägre åldrar där ett införande av betygssättning leder pedagogiken åt fel håll. Dessutom ökar stressen hos såväl barnen som föräldrarna med betyg så långt ned som i årskurs fem.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. bifalla motion 2004:23 och motion 2005:27
3. därutöver anför följande.

Socialdemokraterna har nu ansvarat för utvecklingen i svensk skola i nära ett decennium utan att några väsentliga förbättringar av resultaten i skolan ägt rum. Under denna period har tvärtom problemen i skolan accelererat.

Dessvärre vill inte socialdemokraterna ta ansvar för att stärka kunskapsinhämtningen i skolan. Inte minst står man fast vid sitt motstånd mot betyg och utvärdering som viktiga verktyg i skolan. Tvärtom valde socialdemokraterna i staden att genom sitt förslag till ny skolplan avskaffa elevernas och föräldrarnas rätt till skriftliga omdömen från första klass - ett beslut som kommer att ytterligare försvåra möjligheterna att tidigt upptäcka elever som har svårt att nå målen i skolan.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

En skola utan betyg kan fokusera på inläringen och kunskapen, d.v.s. själva idén med undervisningen, på ett mycket bättre sätt än dagens skola. Att bara läsa för betygen, taktikläsa, betygshets m.m. är negativa företeelser som skapas av betygen.

Miljöpartiet de Gröna har under en lång tid arbetat för betygens avskaffande. Betygssystem betraktas som alltmer föråldrade i samhället. Anledningen är att det idag används bättre och mer individualiserade sätt att värdera individers kunskaper och säkra kvaliteten inom olika verksamheter. Vi vill se att denna utveckling också sker inom skolan och utbildningssystemet i stort. Vi vill avskaffa dagens betygssystem då det i hög grad bidrar till stress och inte är ett rättvist och objektivt system.

Även om man inte på 100 år lyckats åstadkomma likvärdiga betyg och förmodligen inte kommer lyckas de närmaste 100 åren så stöder vi det idoga arbetet med att försöka nå en så likvärdig bedömning och en så rättvis betygsättning som möjligt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2004:23) av Mikael Söderlund (m) avslås.
2. Förslaget i motion (2005:27) av Nina Ekelund och Ewa Samuelsson (båda kd) om att kommunfullmäktige ska ge stadsdelsförvaltningarna i uppdrag att informera föräldrarna till barn i stadens grundskolor om rätten till skriftlig information anses besvarat med vad som redovisas i detta utlåtande.
3. Förslaget i motion (2005:27) av Nina Ekelund och Ewa Samuelsson (båda kd) om att kommunfullmäktige ska ansöka hos regeringen om att få bli försökskommun rörande skriftliga omdömen i grundskolan avslås.

Stockholm den 21 september 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin, Kristina Alvendal* och *Peter Lundén-Welden* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Åsa Romson* (mp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I motion 2004:23 framför Mikael Söderlund (m), *bilaga 2*, att den senaste statistiken från Skolverket visar att var fjärde elev inte är godkänd i alla ämnen. Av eleverna som lämnade grundskolan våren 2003 var 10 procent inte behöriga till gymnasieskolan. En viktig anledning till att så många elever inte klarar målen i skolan är att informationen om hur de ligger till studiemässigt är för dålig och meddelas för sent. Mikael Söderlund (m) föreslår i motionen att staden uppvaktar regeringen i syfte att ändra dagens regelverk för att uppnå följande

- skriftliga omdömen ska vara obligatoriska redan från att eleverna påbörjar sin skolgång,
- dagens krav på att information inte får vara ”betygsliknande” tas bort eftersom det dels bygger på en subjektiv bedömning av vad som är betygsliknande och dels riskerar att leda till en uttunnad information då man kan dra sig för att vara tydlig i värderingen och kopplingen till målet,
- det nationella betygssystemet bör utvecklas för att ge en tidigare, tydligare och mer omfattande bild av elevernas kunskapsinhämtande och utveckling,
- betyg ska ges från årskurs 5,
- antal betygssteg är för få och betygssystemets potential som informationsgivare och motivationsskapare inte utnyttjas fullt ut. Betyg bör ges i tio steg.

Mikael Söderlund föreslår också att staden hemställer hos regeringen om att få driva försöksverksamhet med ovanstående inriktning.

I motion 2005:27 framför Nina Ekelund och Ewa Samuelsson (båda (kd), *bilaga 3*, att kommunfullmäktige skall ge stadsdelsnämnderna i uppdrag att informera föräldrarna till barn i stadens grundskolor om rätten till skriftlig information samt att Stockholms stad ansöker hos regeringen om att få bli försökskommun rörande skriftliga omdömen i grundskolan.

Motionärerna framhåller tre argument för betyg: verktyg för att mäta kunskap, fungerar motiverande och ett instrument till eller urval till vidare studier. De anger också att det finns negativa sidor som att betygen inte är likvärdiga mellan kommuner, mellan skolor eller till och med mellan lärare. Ett annat problem är för elever med svårigheter kan betyg upplevas som en stämpel på att de inte duger.

Vad avser ansökan till regeringen att Stockholms stad ska vara försökskommun innebär att generella skriftliga omdömen ska utfärdas, inte enbart då förälder uttryckligen begär det.

REMISSER

Motion 2004:23 har remitterats till Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta stadsdelsnämnd, Vantörs stadsdelsnämnd, stadsledningskontoret samt utbildningsnämnden.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 23 september 2004 att ställa sig bakom stadsdelsförvaltningens remissvar.

Reservation anfördes av *Jan Tigerström m.fl.* (m), *Kristin Swanberg m.fl.* (fp) och *Désirée Pethrus Engström* (kd), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

I enlighet med de dokument som styr skolans verksamhet ska elevernas delaktighet i såväl lärande som skolan som helhet stärkas. En förutsättning är tydliga och förståeliga mål kända av eleverna. Föräldrarnas delaktighet är viktig. Därför måste god och kontinuerlig information om skolans mål samt det egna barnets utveckling prioriteras. Skolor har i allmänhet väl utarbetade rutiner för sin utvärdering och uppföljning av hur målen uppfylls. Som exempel kan nämnas nationella prov i skolår 5 och 9, Stockholmsprov, mätning av läsutvecklingsnivå (LUS), diagnostiska prov, tester, dokumentation av elevernas arbete, portfolio, enkäter mm. Metoderna ger stöd för bedömning av var eleven står i förhållande till uppställda mål. Detta ger en tidig upptäckt av eventuella skolsvårigheter. På så vis kan skolan snabbt sätta in de stödåtgärder som krävs för en bättre måloppfyllelse.

Alla skolor ska ha utvecklingssamtal minst en gång varje termin, då läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtalar om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. De mål som finns beskrivna i skolans kursplaner tjänar som kända referenspunkter vid utvecklingssamtalen.

Det är förvaltningens mening att skolorna med hjälp av ovan nämnda metoder och redskap redan idag har möjlighet att ta ett mycket tydligt ansvar för att dels mäta kunskapsutvecklingen och dels att informera både elever och föräldrar om densamma.

Den statistik som det hänvisas till i motionen visar att var fjärde elev lämnade grundskolan våren 2003 utan att ha nått målen i alla ämnen. Den visar också stora betygsskillnader mellan flickor och pojkar och också stora variationer mellan skolor och kommuner. Å andra sidan visar statistiken en förbättring av slutbetygen bland

svenska grundskoleelever då det genomsnittliga meritvärdet steg för femte året i rad, dvs. varje år sedan det nya betygssystemet infördes läsåret 1997/98. Även andelen behöriga till gymnasiet har ökat under samma tidsperiod.

Det är glädjande att i detta sammanhang också framhålla Skolverkets attitydundersökning bland elever i år 7-9 som visar att elevernas lust att lära ökar. Under den tioårsperiod som attitydundersökningarna utförts har elevernas engagemang och lust att lära stadigt ökat.

Det är förvaltningens mening att det inte skulle vara av värde för staden att ställa sig vid sidan av de grundläggande bestämmelser om grundskolan som återfinns i gällande styrdokument och ingå i en försöksverksamhet som syftade till att skapa erfarenheter av ett ändrat betygssystem inför en eventuell ändring på nationell nivå. I stället bör de som verkar i skolorna, elever och personal, ges förtroendet att vidare utveckla redan befintliga metoder för att fortsätta den positiva utveckling som trots allt kan utläsas i Skolverkets dokumentation över skolan i Sverige.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 23 september 2004 att avstyrka motionen och överlämna ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Birgitta Axén m fl* (m) och *Hans Larsson m fl* (fp) till förmån för eget förslag, bilaga 1.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att tydlig och god information till elever och föräldrar om elevens studieutveckling är av största betydelse för elevens möjlighet att nå målen och att sätta strävandemål. Idag sker den informationen bland annat i utvecklingssamtal som hålls minst en gång per termin. Vid dessa samtal lärare, elev och vårdnadshavare om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Utvecklingssamtalen grundar sig på en utvärdering och bedömning av elevens kunskapsutveckling i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna för årskurserna 5 och 9. De ger en lägesbeskrivning över elevens skolsituation, följer upp tidigare satta mål och utmynnar i nya mål. Skriftliga omdömen ska ges till de elever som inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret.

Förslag finns på att införa skriftliga omdömen i årskurs åtta och höstterminen i årskurs nio för de elever som inte når målen. Förslag finns också på att komplettera de bestämmelser som idag reglerar utvecklingssamtalen med krav på skriftliga individuella utvecklingsplaner för alla elever från årskurs ett.

Förvaltningen anser att utvecklingssamtalen, föreslagna förändringar om skriftliga omdömen och förslaget om införande av skriftliga individuella utvecklingsplaner ger

en tillräcklig information om elevens skolsituation. Med detta som bakgrund föreslår förvaltningen att motionen avstyrks.

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade den 23 september att återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Henrik Ehrenberg (kd)*, *Marie Ljungberg Schött m fl (m)* och *Lena Kling m fl (fp)* till förmån för eget yttrande, bilaga 1.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Det har tidigare presenterats flera rapporter som beskriver en skola med kvalitativa brister när det gäller att bedöma elevers kunskaper och sätta betyg. De rapporter som producerats är Skollagskommitténs betänkande ”Skollag för kvalitet och likvärdighet” (2002) som bl.a. behandlar betygssättningen, Skolverkets ”Handlingsplan för en rättssäker och likvärdig betygssättning” (2004) och Riksrevisionens rapport 2004:11, ”Betyg med lika värde? – en granskning av stadens insatser.”

Stadens egen kvalitetsredovisning för skolväsendet för 2003 beskriver bland annat brister vad gäller lärares möjligheter och förmåga att i förväg informera eleverna om vilka krav som gäller.

I Skolverkets ”Handlingsplan för en rättssäker och likvärdig betygssättning” sägs att grunden för en rättssäker och likvärdig betygssättning är att lärare och skolledare har tillräckliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och andra bestämmelser. Dessutom krävs ett aktivt kursplanearbete där kriterierna tolkas och anpassas lokalt på både skol- och kommunnivå. Skolverket tar nu fler initiativ för att stödja en likvärdig betygssättning. Ett nytt kommentar- och bedömningsmaterial med exempel på bedömda elevlösningar i ett flertal ämnen ska tas fram. Dessa ska kompletteras med ett material som tydliggör för skolan hur styrdokumenterna ska behandlas.

Enligt Skolverket krävs det inte ytterligare initiativ till att sortera och rangordna elever, t ex förstärka kvantitetstänkandet med flera betygssteg. Istället krävs en gedigen kompetensutveckling för att förbättra lärarkårens bedömarkompetens och för att stärka lärares förmåga att bedöma kvaliteter och jämföra elevers kunskaper mot i förväg bestämda kvalitets- eller kravnivåer. Dessutom måste tid avsättas för möten och dialog mellan lärare på den enskilda skolan och mellan lärare på olika skolor för att en likvärdig betygssättning och bedömaröverensstämmelse ska uppnås.

Förvaltningen anser i likhet med Skolverket att skolorna bör arbeta vidare med att vidareutveckla mål och kriterier. Informationen ska vara tydlig avseende uppnåendet av målen och kravnivåerna men inte likna betygen. Elevernas kunskaper ska kunna jämföras med i förväg beskrivna kvalitetsnivåer. Fler betygssteg utan koppling till i förväg kända kvalitetsnivåer kan leda till sämre information. Det är viktigt att de

kvalitativa brister som påtalats bland annat i stadens egen kvalitetsredovisning för 2004 beaktas i stadens fortsatta arbete med skolutveckling.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Av stadens kvalitetsredovisning för skolväsendet för år 2003 framgår att det finns brister när det gäller lärares möjligheter och förmåga att i förväg informera eleverna om vilka krav som gäller för att uppnå godkända studieresultat. Stadsledningskontoret menar att det, istället för att införa betyg under fler och tidigare skolår och ett ökat antal betygssteg, är angeläget att utveckla och förbättra de möjligheter som redan finns att ge eleverna vägledning under studietiden.

Elever och föräldrar skall i utvecklingssamtal och genom individuella utvecklingsplaner kunna få den information som behövs om studieutveckling och kunskapskrav för att nå målen vid avslutad skolgång. Skolorna har redan i dag möjlighet att, om elev, föräldrar och lärare så önskar, i ökad utsträckning dokumentera de utvecklingssamtal som regelbundet genomförs. Utbildningsdepartementet har i promemoria U2004/2868/S föreslagit vissa förändringar avseende individuella utvecklingsplaner. Förslaget innebär att skriftliga individuella planer skall upprättas för alla elever i grundskolan. Dokumentationen skall inte användas som omdöme, utan utgöra en grund för elevens fortsatta utveckling och inläring.

Det är enligt stadsledningskontorets uppfattning även angeläget att öka bedömarkompetensen inom skolan, uppnå en högre grad av bedömaröverensstämmelse på kommun- och skolnivå och öka lärarnas kompetens att tolka och kommunicera läroplanens krav på eleverna. Med andra ord, en förbättrad kommunikation med hemmen om elevernas studieresultat och utveckling, som motionären efterlyser, torde kunna uppnås med kvalitativa satsningar snarare än kvantitativa såsom fler skriftliga omdömen och fler betyg.

Utbildningsnämnden beslöt den 26 augusti 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Reservation anfördes av *Helen Jäderlund Eckardt m fl (fp)*, *Björn Wickström m fl (m)* och *Jonas Vikman (kd)*, bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sedan 2002 har tre rapporter som behandlar betygssättningen i skolan presenterats. Det är Skollagskommitténs betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002: 121) som bland mycket annat behandlar betygssättningen, det är Skolverkets

Handlingsplan för en rättssäker och likvärdig betygssättning daterad 2004-02-23 samt Riksrevisionens rapport 2004:11, *Betyg med lika värde? – en granskning av statens insatser* daterad 1 juni 2004.

De tre rapporterna beskriver en skola med kvalitativa brister när det gäller att bedöma elevers kunskaper och sätta betyg.

Skolhuvudmannen måste avkrävas ett större ansvar för att ge skolledare och lärare de förutsättningar som krävs för att uppnå större likvärdighet och rättssäkerhet vid betygssättningen. Riksrevisionen skriver till exempel att en korrekt och likvärdig betygssättning är beroende av i vilken utsträckning professionella samtal mellan lärare i kommunen kommer till stånd. Lärarkårens bedömarkompetens måste förbättras liksom bedömaröverensstämmelsen mellan skolor, stadsdelar och kommuner. Skolledare måste få hjälp att tolka skolans styrdokument och kompetensutveckling måste ske när det gäller mål- och resultatstyrning.

Till dessa rapporter kan läggas stadens egen kvalitetsredovisning för skolväsendet för år 2003 som bland annat beskriver brister när det gäller lärares möjligheter och förmåga att i förväg informera eleverna om vilka krav som gäller. Det är en förutsättning för att elever ska kunna utöva inflytande och ta ansvar för sina studier och därmed också en förutsättning för bättre studieresultat och att fler blir behöriga för gymnasiestudier och får fullständiga betyg.

Skollagskommitténs betänkande

I Skollagskommitténs betänkande föreslås att endast behöriga lärare ska få sätta betyg och att betygen ska kunna överklagas. Hanteringen följer den uppfattning om begreppet professionalism som Bertil Rolf, docent i teoretisk filosofi vid Lunds Universitet, presenterat i en artikel i Skolvärlden i juni 1994. Den yrkeskår som gör bedömningar som har stor betydelse för individens framtid, vars bedömningar kan överklagas och vars överklaganden granskas av andra yrkesutövare är professionell. Kommittén föreslår att när ett betyg har överklagats ska underlaget överlämnas till en behörig lärare på en annan skola. Denne gör därefter en egen bedömning.

Skolverkets handlingsplan

I Skolverkets *Handlingsplan för en rättssäker och likvärdig betygssättning* sägs att grunden för en rättssäker och likvärdig betygssättning är att lärare och skolledare har tillräckliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och andra bestämmelser. Dessutom krävs ett aktivt kursplanearbete där kriterierna tolkas och anpassas lokalt på både skol- och kommunnivå.

Medan det tidigare normrelaterade betygssystemet syftade till att rangordna elever utan koppling till vad eleverna faktiskt kunde, konstaterar Skolverket att dagens mål- eller kriterierelaterade betygssystem syftar till att lärarna ska jämföra varje enskild elev i förhållande till betygskriterierna i läroplan och kursplaner. Det förutsätter en

bred diskussion, professionella samtal, mellan lärare såväl inom som mellan olika skolor kring måluppfyllelse och kunskapskvaliteter.

Skolverket tar nu fler initiativ för att stödja en likvärdig betygssättning. Ett nytt kommentar- och bedömningsmaterial med exempel på bedömda elevlösningar i ett flertal ämnen ska tas fram. Detta ska kompletteras med ett material som tydliggör för skolorna hur styrdokumentet ska hanteras. Dessutom ska de nationella provens betygsstödjande roll förbättras.

För att stärka elevernas situation föreslår Skolverket att elevernas uppfattning om de betyg som sätts är rättvisa eller ej ska redovisas i skolans kvalitetsredovisning. Skollagskommitténs förslag om elevers rätt att överklaga betygen får Skolverkets stöd.

Enligt Skolverket krävs det inte ytterligare incitament till att sortera och rangordna elever, till exempel förstärka kvantitetstänkandet med fler betygssteg. Istället krävs en gedigen kompetensutveckling för att förbättra lärarkårens bedömarkompetens och för att stärka lärares förmåga att bedöma kvaliteter och jämföra elevers kunskaper mot i förväg bestämda kvalitets- eller kravnivåer. Dessutom måste tid avsättas för möten och dialog mellan lärare på den enskilda skolan och mellan lärare på olika skolor för att en likvärdig betygssättning och bedömaröverensstämmelse ska uppnås.

Riksrevisionens rapport

Riksrevisionen, som kritiserar regeringen för bristande stöd till skolans huvudmän och personal, trycker på samma saker. Skolverket måste tydliggöra hur betygssystemet är tänkt att fungera, hur det ska tillämpas samt hur och i vilka former de professionella samtalen kan bidra till betygens likvärdighet. Vad som förväntas av huvudmän och rektorer, samt vilket ansvar de har för betygens likvärdighet måste också förklaras. Dessutom bör de nationella provens möjlighet att stödja en likvärdig betygssättning tillvaratas i större utsträckning, till exempel genom att provbanken utökas till att omfatta fler ämnen.

Skolverket bör regelbundet inhämta information om och bedöma betygens likvärdighet och redovisa resultaten till regeringen. Skolverkets bedömning bör användas för att påverka det lokala arbetet för likvärdiga betyg.

Förvaltningens synpunkter

Medan Söderlund i sin motion anger kvalitativa motiv för sina krav är själva kraven huvudsakligen av kvantitativ natur, fler skriftliga omdömen, fler betyg och betygssteg etc.

Förvaltningen anser att fler betygssteg vid flera tillfällen ger fel signaler. Fokus förskjuts på nytt mot att eleverna ska sorteras och rangordnas i stället för, som läroplanerna säger, deras kunskaper jämförs med i förväg beskrivna kvalitetsnivåer. Fler betygssteg vid fler tillfällen utan koppling till i förväg kända kvalitetsnivåer riskerar att leda till sämre information.

Förvaltningen håller med om att betygssystemets potential som informationsgivare och motivationsskapare måste kunna utnyttjas fullt ut. Men till skillnad från Söderlund anser förvaltningen liksom Skollagskommittén, Skolverket och Riksrevisionen att de åtgärder som krävs är av kvalitativ, inte kvantitativ, art. Skolhuvudmannen måste ta sitt ansvar och skapa förutsättningar för professionella samtal mellan lärare och skolor för att förbättra bedömarkompetensen, nå bedömaröverensstämmelse samt öka lärares kompetens att tolka och kommunicera läroplanens krav till eleverna.

Ökad bedömarkompetens på alla nivåer i skolan ger dessutom lärare bättre förutsättningar att i samband med skriftlig information samt i möten och utvecklingssamtal med föräldrar och elever beskriva den kunskapsutveckling som sker hos eleven. Behovet av att komplettera informationen till hemmen i form av skriftliga omdömen, som föreslås i skrivelserna, minskar.

Förvaltningen föreslår därför att motionen avslås men att de kvalitativa brister som påtalas i Skolverkets handlingsplan, i Riksrevisionens rapport och i stadens egen kvalitetsredovisning för 2004 beaktas.

Motion 2005:27 har remitterats till Kista stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd samt stadsledningskontoret.

Kista stadsdelsnämnd beslöt den 25 augusti 2005 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Birgitta Wahlman m.fl. (m)*, *Lotta Gravenius m.fl. (fp)* och *Sven Påfvells (kd)*, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Christin Kvarnéus Krekula m.fl (s)*, *Gunilla Bhur (v)* och *Jakob Dencker (mp)*, bilaga 1.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

I grundskoleförordningen anges tydligt att läraren fortlöpande skall informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Informationsöverförandet sker huvudsakligen vid utvecklingssamtalen, vilka skall genomföras minst en gång per termin. Utvecklingssamtalen skall präglas av en dialog med pedagog, elev och vårdnadshavare som likvärdiga parter.

I samtalen ska eleven, med ökande ålder och mognad, tillåtas och förväntas ta allt större del och ansvar för sin egen utveckling.

Enligt de föreskrifter, som redan finns, skall informationen i samband med utvecklingssamtalen innehålla uppgifter både om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling framskrider. Uppgifterna skall relateras till de personliga mål som

formulerades vid föregående samtal och till de kravnivåer och betygskriterier som finns formulerade för alla ämnen inom grundskolan. Om vårdnadshavaren begär det, skall informationen i samband med utvecklingssamtalet lämnas skriftligt.

Informationen till elever och vårdnadshavare ska förklara undervisningens innehåll och sammanhang samt vilka kunskaper som eleverna förväntas utveckla och vilka nivåer som skall uppnås och vilka krav som ställs för olika betyg. Information ska ges till elever i alla årskurser.

Inom Kista stadsdelsförvaltning har grundskolornas pedagoger under ca två års tid arbetat med att ta fram stadsdelsgemensamma kravnivåer. Arbetet har börjat på respektive skola för att sedan växa fram till ett gemensamt förhållningssätt omfattande samtliga nio kommunala skolor i stadsdelen. Materialet är under tryckning och kommer att spridas till elever och föräldrar under läsåret 2005/2006. De stadsdelsgemensamma kravnivåerna kommer också att finnas tillgängliga på stadsdelens och skolornas hemsidor. Kistas elever i grundskolans senare år får också en broschyr från Myndigheten för skolutveckling; "Hur sätts betygen egentligen?".

Förvaltningen anser att skolorna i Kista redan idag informerar elever och vårdnadshavare på ett bra sätt. Men trots det kan troligtvis informationen till föräldrarna ske både mer frekvent och på ett tydligare sätt än vad som sker idag. Förvaltningen ser det som en självklarhet att föräldrar till stadens skolbarn ska ha kunskap om rätten till skriftlig information ser därför inga svårigheter om beslut fattas att alla föräldrar skall få specifik information om denna rättighet.

I motionen föreslås också att Stockholms stad skall ansöka om att på försök få utfärda generella omdömen. Skriftliga omdömen är konkreta och får en mer formell, betygliknande karaktär än det informationsutbyte som äger rum under utvecklingssamtalen. Från och med höstterminen i år 8 får elever och vårdnadshavare konkret information genom de betyg som utfärdas vid varje terminsslut. Betyg kan betraktas som ett kvitto på den kunskapsnivå och de färdigheter eleven uppnått. Genom införande av skriftliga generella omdömen föreligger en risk att dagens fokus på elevernas fortsatta utveckling förskjuts mot att i stället titta bakåt på det som redan är presterat. Risk finns också att de skriftliga generella omdömena blir ett slags informella betyg före och mellan de ordinarie betygssättningarna.

Alla elever i Kista kommunala skolor har individuella utvecklingsplaner. De individuella utvecklingsplanerna kan utformas på olika sätt, t ex som portfolio. Portfolio är ett sätt att löpande samla erfarenheter, resultat och dokumentation kring elevens utveckling. Materialet i portfolion utgör sedan tillsammans med utvecklingssamtalets dialog underlag för elevens reviderade individuella utvecklingsplan. Förvaltningen anser inte att införande av generella skriftliga omdömen skulle bidra till högre kvalitet på informationsflödet mellan skola och hem.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslöt den 22 juni 2005 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser i likhet med förslagsställarna att det är mycket viktigt att det finns tydlig och tidig information kring elevernas kunskapsutveckling. Juridiska avdelningen på stadsledningskontoret har kompletterat Stockholms skolplan med ett förtydligande som säger att alla skolor bör informera vårdnadshavarna om möjligheten att begära skriftlig information och också erbjuda denna i samband med utvecklingssamtalen. I alla kommunala grundskolor på Norrmalm erbjuds elevernas vårdnadshavare skriftlig information i samband med utvecklingssamtalen.

I skolförfattningarna anges att skriftliga åtgärdsprogram ska upprättas om en elev behöver särskilda stödåtgärder för att nå kunskapsmålen. Åtgärdsprogrammen ska upprättas tillsammans med eleven och dennes vårdnadshavare. De nationella ämnesproven i år 5 och 9 ger ytterligare tillfälle att bedöma elevens kunskapsutveckling. Dessutom används Stockholmsproven i alla grundskolor i Stockholms stad.

Regeringen har beslutat att alla elever i grundskolan från och med vårterminen 2006 ska få en individuell framåtsyftande utvecklingsplan. Denna ska skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Syftet med införandet är att stärka uppföljningen på individnivå i skolan och att stärka måluppfyllelsen. Statens skolverk kommer att ta fram allmänna råd och genomföra informationsinsatser för att stödja skolorna i arbetet med de individuella utvecklingsplanerna. Redan i dagsläget har de flesta skolor på Norrmalm någon form av individuella utvecklingsplaner för eleverna.

Det är en generell uppfattning bland rektorerna i de kommunala grundskolorna på Norrmalm att de verktyg som finns för att beskriva elevens kunskapsutveckling fungerar mycket väl. Framför allt upplevs utvecklingssamtalen som ett mycket viktigt tillfälle för lärare, elev och vårdnadshavare att diskutera elevens skolgång.

Förvaltningen anser att införandet av individuella utvecklingsplaner, möjligheten till skriftlig information vid utvecklingssamtalen samt vid behov åtgärdsprogram, är fullt tillräckligt för att ge föräldrarna en enhetlig bild av elevens kunskapsutveckling. Förvaltningen ställer sig därför inte bakom förslaget att Stockholm ska bli försökskommun för skriftliga omdömen.

Farsta stadsdelsnämnd beslöt den 25 augusti 2005 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Bertil Fredriksson* (kd), *Madeleine Sjöstedt m.fl.* (fp), *Birgitta Holm m.fl.* (m), bilaga 1.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att skriftliga omdömen kan vara ett viktigt komplement till de obligatoriska utvecklingssamtalen men att rättigheten att erhålla sådana redan är känd hos föräldrarna.

Ett förslag till lagrådsremiss om ny skollag är nu ute på en remissrunda i landet. Ett riksdagsbeslut väntas någon gång under hösten. Tidpunkten att ansöka om att bli försökskommun rörande skriftliga omdömen är enligt förvaltningens uppfattning olämpligt vald med tanke på att förslaget till ny skollag även behandlar frågan om hur elevernas kunskaper ska redovisas. Bl.a. föreslås att individuella utvecklingsplaner blir lagbundna och lyfts fram som viktiga redskap för att följa och stödja elevernas kunskapsutveckling.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

I grundskoleförordningen anges tydligt att läraren fortlöpande ska informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Informationen sker vid utvecklingssamtal, vilka ska ske minst en gång per termin. Utvecklingssamtalen ska innebära en dialog mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Information till elever och elevers vårdnadshavare ska innehålla vilka kunskaper som eleverna förväntas utveckla och vilka nivåer som ska uppnås. Det är viktigt att denna information är tydlig och tidig med beaktande av elevernas kunskapsutveckling. Utgångspunkten vid utvecklingssamtalen ska relateras till de personliga mål som formulerades vid tidigare samtal.

Flertalet skolor arbetar idag med individuella utvecklingsplaner för eleverna. Dessa utvecklingsplaner, vilka upprättas skriftligt, dokumenterar vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapsmålen. Planerna är underlag vid utvecklingssamtalen.

Riksdagen kommer under hösten 2005 att fatta beslut om en ny skollag. Förslaget till ny skollag behandlar frågor om hur elevernas kunskaper ska redovisas. Av förslaget framgår även att läraren vid utvecklingssamtal ska i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Den nya skollagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Stadsledningskontoret anser att med ovan redovisade metoder och arbetssätt är fullt tillräckliga för att eleverna och vårdnadshavarna ska få en tydlig bild av elevernas kunskapsutveckling.

Vad avser informationen till vårdnadshavare om rätten till skriftlig information är stadsledningskontoret uppfattning att detta redan sker idag. Skolorna är medvetna om att denna ska ges. Ett vanligt sätt är att läraren informerar vårdnadshavaren vid

utvecklingssamtalet. Vissa stadsdelsförvaltningar har även i skriftlig information till vårdnadshavare upplyst om denna rättighet.

Stadsledningskontoret föreslår med hänvisning till ovanstående att kommunfullmäktige avstyrker motionärernas förslag att särskilt informera vårdnadshavarna om rätten till skriftlig information och att ansöka hos regeringen om att bli försökskommun med att generellt utfärda skriftliga omdömen.

RESERVATIONER M M

Motion 2004:23 av Mikael Söderlund (m) om att staden ska uppvakta regeringen i syfte att ändra dagens regelverk i enlighet med brödtexten i motionen samt hemställa hos regeringen om att få driva försöksverksamhet med motionens inriktning.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Tigerström m.fl. (m), Kristin Swanberg m.fl. (fp) och Désirée Pethrus Engström (kd) med följande lydelse.

Vi ville avslå förvaltningens förslag till yttrande och tillstyrka motionen och som stadsdelsnämndens yttrande anför följande:

Socialdemokraterna har nu ansvarat för utvecklingen i svensk skola i nära ett decennium utan att några väsentliga förbättringar av resultaten i skolan ägt rum. Under denna period har problemen i skolan accelererat. Som exempel kan nämnas att andelen behöriga elever till gymnasieskolans nationella program har minskat till 89,9 procent. Den mindre uppgång som socialdemokraterna tidigare pekat ut som en stor framgång är nu dessvärre - enligt preliminära siffror från Skolverket - bruten och andelen behöriga elever minskar nu igen.

Dessvärre vill inte socialdemokraterna ta ansvar för att stärka kunskapsinhämtningen i skolan. Inte minst står man fast vid sitt motstånd mot betyg och utvärdering som viktiga verktyg i skolan. Tvärtom väljer (s) i staden att genom sitt förslag till ny skolplan avskaffa elevernas och föräldrarnas rätt till skriftliga omdömen från första klass. Det är ett beslut som ytterligare kommer att försvåra möjligheterna att tidigt upptäcka elever som har svårt att nå målen i skolan. Mot den bakgrunden är det extra viktigt att Mikael Söderlunds motion tillstyrks så att vi istället kan gå mot en skola där såväl betyg som skriftliga omdömen kan ges eleverna på ett tidigt stadium.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Birgitta Axén m fl (m), Hans Larsson m fl (fp), till förmån för eget förslag enligt följande.

Vi yrkar att motionen tillstyrkes och att därutöver anføres följande.

Socialdemokraterna har nu ansvarat för utvecklingen i svensk skola i nära ett decennium utan att några väsentliga förbättringar av resultaten i skolan ägt rum. Under denna period har problemen i skolan accelererat. Som exempel kan nämnas att andelen behöriga elever till gymnasieskolans nationella program har minskat till 89,9 procent. Den mindre uppgång som socialdemokraterna tidigare pekat ut som en stor framgång är nu dessvärre enligt preliminära siffror från Skolverket bruten och andelen behöriga elever nu minskar igen.

Dessvärre vill inte socialdemokraterna ta ansvar för att stärka kunskapsinhämtningen i skolan. Inte minst står man fast vid sitt motstånd mot betyg och utvärdering som viktiga verktyg i skolan. Tvärtom väljer socialdemokraterna i staden att genom sitt förslag till ny skolplan avskaffa elevernas och föräldrarnas rätt till skriftliga omdömen från första klass – ett beslut som kommer att ytterligare försvåra möjligheterna att tidigt upptäcka elever som har svårt att nå målen i skolan.

Reservation anfördes av Göran Holmström (kd) till förmån för eget förslag enligt följande.

Jag yrkar att som svar på remissen översändes följande.

Det finns skilda åsikter om hur tidigt och hur tydligt skolan ska ge uttryck för sin syn på hur eleverna arbetar för att nå målen i skolan. Det viktigaste är att skolans personal i ett bra samarbete med föräldrarna kan överföra information på ett förtroendefullt sätt. Skriftliga omdömen bör trots detta vara obligatoriska i ett tidigare skede än vad regeringen föreslår.

Att socialdemokraterna inte vill ta ansvar för att stärka kunskapsinhämtningen i skolan är också tydligt i den nya skolplan som nu antagits av Kommunfullmäktige.

Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Henrik Ehrenberg (kd), Marie Ljungberg Schött m fl (m) och Lena Kling m fl (fp) till förmån för eget yttrande enligt följande.

Vi anser att motionen tar upp en mycket angelägen fråga och anser att motionen bör bifallas.

Att ge alla elever betyg och omdömen tidigt under skolgången avdramatiserar både betygen och betygssättandet. Betyg och omdömen blir ett instrument för eleven och hans föräldrar att få reda på hur studierna går, om ambitionsnivån ligger rätt eller om ytterligare insatser behövs. Betyg och omdömen ger fortlöpande information om framsteg, svårigheter, svagheter och styrkor. Det gör det möjligt att i tid veta om man behöver satsa mer. Inte minst de elever som har svårigheter i skolan är betjänta av att tidigt få betyg och skriftliga omdömen som ett komplement till muntlig information.

Vi beklagar att Sveriges regering inte är beredda att låta eleverna få denna bekräftelse på sina skolresultat, senast visades detta när Nacka kommuns begäran om att få ge omdömen och betyg från lägre klasser avslogs.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Helen Jäderlund Eckardt m fl (fp) Björn Wickström m fl (m) och Jonas Vikman (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att tillstyrka motionen och att därutöver anför följande:

Socialdemokraterna har nu ansvarat för utvecklingen i svensk skola i nära ett decennium utan att några väsentliga förbättringar av resultaten i skolan ägt rum. Under denna period har problemen i skolan accelererat. Som exempel kan nämnas att andelen behöriga elever till gymnasieskolans nationella program har minskat till 89,9 procent. Den mindre uppgång som socialdemokraterna tidigare pekat ut som en stor framgång är nu dessvärre enligt preliminära siffror från Skolverket bruten och andelen behöriga elever nu minskar igen.

Dessvärre vill inte socialdemokraterna ta ansvar för att stärka kunskapsinhämtningen i skolan. Inte minst står man fast vid sitt motstånd mot betyg och utvärdering som viktiga verktyg i skolan. Tvärtom väljer socialdemokraterna i staden att genom sitt förslag till ny skolplan avskaffa elevernas och föräldrarnas rätt till skriftliga omdömen från första klass - ett beslut som kommer att ytterligare försvåra möjligheterna att tidigt upptäcka elever som har svårt att nå målen i skolan.

Motion 2005:27 av Nina Ekelund och Ewa Samuelsson båda (kd) om att kommunfullmäktige skall ge stadsdelsnämnderna i uppdrag att informera föräldrarna till barn i stadens grundskolor om rätten till skriftlig information samt att Stockholms stad ansöker hos regeringen om att få bli försökskommun rörande skriftliga omdömen i grundskolan.

Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Birgitta Wahlman m.fl. (m), Lotta Gravenius m.fl. (fp) och Sven Påfvelds (kd), enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut. Att bifalla motionen och därutöver anför följande.

Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv. Att de vet vad som händer i skolan och känner sig delaktiga är mycket viktigt. Ett gott samarbete mellan hem och skola påverkar eleverna i hög utsträckning. Regelbundna utvecklingssamtal är en förutsättning för detta samarbete. Skriftliga omdömen är ett sätt att fördjupa kommunikationen mellan elev, lärare och förälder samt ett sätt att fokusera den enskilda elevens kunskapsutveckling och lärande.

Vi föreslår i första hand att föräldrarna till barn i Stockholms grundskolor informeras om sin rättighet till skriftliga omdömen. Hur omdömena är utformade bör som vi även framhåller i motionen vara rektors ansvar. För de skolor som arbetar med individuella utvecklingsplaner är de en bra grund för omdömena och deras utformning. De skriftliga omdömena skall beskriva den kunskapsutveckling som eleven uppnått samt vara framåtsyftande genom att ange olika konkreta åtgärder för elevens närmaste skoltid.

Vi vill även att Stockholms stad uppvaktar regeringen och begär att få bli försökskommun i ett försök med generella skriftliga omdömen, alltså inte enbart på föräldrars uttryckliga begäran. Inom ramen för det försöket skulle den konkreta utformningen av skriftliga omdömen kunna utvecklas.

Särskilt uttalande gjordes av Ann-Christin Kvarnéus Krekula m.fl (s), Gunilla Bhur (v) och Jakob Dencker (mp), enligt följande.

Att läsa Kristdemokraternas förslag om att Stockholms stad på försök ska få införa generella skriftliga omdömen, visar återigen på hur borgerligheten försöker föra in betygslänkande omdömen som inte tar någon hänsyn till elevernas sociala utveckling.

Denna otroliga tilltro till betyg som det enda allenarådande för att elever ska vara studiemotiverade. Vi har i Sverige idag betyg från höstterminen i åttan och nian vilka

sedan avslutas med slutbetyg i nian. Slutbetyget är det som eleven sedan söker sig vidare utbildning.

Kristdemokraterna anser att skriftliga omdömen ska införas dels för att betyg inte är likvärdiga i hela landet och dels för att elever med svårigheter i skolan känner att de inte duger. Varför vill då inte Kristdemokraterna helt ersätta betygen med skriftliga omdömen? Enligt dem är skriftliga omdömen mer heltäckande än både betyg och utvecklingssamtal. Detta synsätt är förundrande med tanke på att elever alltid har rätt till minst ett utvecklingssamtal varje termin, även de terminer som eleven sedan erhåller betyg. I utvecklingssamtalet ska hänsyn tas både till elevens kunskapsutveckling enligt kursplanerna och till hur eleven utvecklas enligt läroplanens mål som innefattar så viktiga begrepp som demokrati, jämställdhet och allas lika värde. I Kristdemokraternas förslag handlar de skriftliga omdömena enbart om kunskapsutveckling på ett betygslignande sätt vilket är helt emot vad som står i skollagen och även är helt emot vad vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister står för.

Farsta stadsdelsnämnd

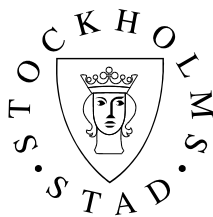
Reservation anfördes av Bertil Fredriksson (kd), Madeleine Sjöstedt m.fl. (fp), Birgitta Holm m.fl. (m), enligt följande.

Vi anser att nämnden skulle ha beslutat
att bifalla motionen
att därutöver anföra följande

Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv. Att de vet vad som händer i skolan och känner sig delaktiga är mycket viktigt. Ett gott samarbete mellan hem och skola påverkar eleverna i hög utsträckning. Regelbundna utvecklingssamtal är en förutsättning för detta samarbete. Skriftliga omdömen är ett sätt att fördjupa kommunikationen mellan elev, lärare och föräldrar samt ett sätt att fokusera den enskilda elevens kunskapsutveckling och lärande.

Vi föreslår i första hand att föräldrarna till barn i Stockholms grundskolor informeras om sin rättighet till skriftliga omdömen. Hur omdömena är utformade bör som även framhålles i motionen vara rektors ansvar. För de skolor som arbetar med individuella utvecklingsplaner är de en bra grund för omdömena och deras utformning. De skriftliga omdömena skall beskriva den kunskapsutveckling som eleven uppnått samt vara framåtsyftande genom att ange olika konkreta åtgärder för elevens närmaste skoltid.

Vi vill även att Stockholm uppvaktar regeringen och begär att få bli försökskommun i ett försök med generella skriftliga omdömen, alltså inte enbart på föräldrarnas uttryckliga begäran. Inom ramen för det försöket skulle den konkreta utformningen av skriftliga omdömen kunna utvecklas.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2004:23

2004:23

Motion av Mikael Söderlund (m) om försöksverksamhet med skriftliga omdömen och betyg

Den senaste statistiken från Skolverket visar att var fjärde elev inte är godkänd i alla ämnen samt att av eleverna som lämnade grundskolan våren 2003 var tio procent inte behörig till gymnasieskolan. Socialdemokraterna har nu ansvarat för utvecklingen i svensk skola i nära ett decennium utan att några väsentliga förbättringar av resultaten i skolan ägt rum.

En viktig anledning till att så många elever inte klarar målen i skolan är att informationen om hur de ligger till studiemässigt är för dålig och meddelas försent. Kommunikation med hemmen om elevernas studieresultat och utveckling måste förbättras.

Trots att den socialdemokratiska regeringen konstaterar i departementspromemorian Skriftliga omdömen vid andra betygstillfällen än slutbetyget i grundskolan och specialskolan (U 2003/4604/S) att ”det betygssystem som finns idag fyller en viktig funktion, men ger enligt regeringen en alltför ofullständig och sen information om elevernas kunskapsutveckling” väljer regeringen att endast föreslå att skriftliga omdömen ska införas för elever som inte når målen i grundskolans årskurs 8 och 9. I Stockholm väljer den socialdemokratiska majoriteten att gå ännu längre genom att i förslaget till ny skolplan helt avskaffa elevernas och föräldrarnas rätt till skriftlig information från första klass.

Enligt vår uppfattning måste skolan ges möjligheter att ta ett tydligare ansvar för informationen under elevens hela studietid. Genom att tidigt upptäcka skolsvårigheter och snabbt sätta in åtgärder bör måluppfyllelsen kunna ökas avsevärt. Skärpta kunskapskrav tillsammans med tidig och tydlig information om elevernas studieutveckling är några av de åtgärder som krävs för att rätta problemen i skolan.

Vi moderater anser därför att:

- skriftliga omdömen ska vara obligatoriska redan från att elevernas påbörjar sin skolgång.
- dagens krav på att informationen inte får vara ”betygsliknande” tas bort eftersom det dels bygger på en subjektiv bedömning av vad som är betygsliknande och dels riskerar att leda till en uttunnad information då man kan dra sig för att vara tydlig i värderingen och kopplingen till målen.
- det nationella betygssystemet bör utvecklas för att ge en tidigare, tydligare och mer omfattande bild av elevernas kunskapsinhämtande och utveckling.
- betyg ska ges från årskurs 5.
- antalet betygssteg är för få och betygssystemets potential som informationsgivare och motivationsskapare inte utnyttjas fullt ut. Betyg bör ges i tio steg.

Vi vill betona att betyg i tidigare årskurser inte har som syfte att vara urvalskriterium, utan syftet är att ge information till elever, hem och kommun om elevernas kunskapsutveckling.

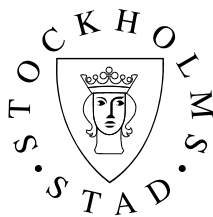
Med anledning av ovanstående föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar att

1. staden uppvaktar regeringen i syfte att ändra dagens regelverk i enlighet med ovanstående förslag
2. staden hemställer hos regeringen om att få driva försöksverksamhet med denna inriktning för att skapa erfarenheter inför en ändring av betygssystemet på nationell nivå.

Stockholm den 21 april 2004

Mikael Söderlund

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:27

2005:27

**Motion av Nina Ekelund och Ewa Samuelsson (båda kd)
om skriftliga omdömen i grundskolan**

Dnr 322-1273/2005

Det pågår en debatt om betygen i skolan. Debattörer, som likt Kristdemokraterna, är positiva till betyg brukar framhålla tre olika argument. Betyg är ett verktyg för att mäta kunskap, betyg fungerar motiverande och betyg är ett instrument för behörighet till eller urval vid ansökan till vidare studier.

Det finns även problem med betyg. Ett är att de inte är likvärdiga. Flera undersökningar visar att betygen inte är likvärdiga mellan olika kommuner, mellan olika skolor eller till och med mellan olika lärare. Det är givetvis inte acceptabelt. Ett problem är att många upplever att de inte kan påverka sina betyg, trots att betygskriterierna ska vara så tydliga att elever vet kraven för olika betygsnivåer. Ett annat problem är att för de elever som har svårigheter i skolan finns en risk att betygen kan upplevas som en stämpel på att de inte duger. Det gäller givetvis framförallt i de skolmiljöer där inte skolan uppmärksammar problem och ger extra hjälp och stöd för att komma till rätta med problemen.

Ett betyg säger inte allt. En eller två bokstäver ger på intet sätt en fyllig bild av en elevs kunskapsutveckling. Däremot kan betyg vara en viktig del i dialogen mellan elev, lärare och föräldrar. En annan viktig del är regelbundna utvecklingssamtal. Vi kristdemokrater vill föreslå att till dessa två läggs ett tredje verktyg: skriftliga omdömen.

Enligt Grundskoleförordningen har föräldrar rätt till skriftlig information i samband med utvecklingssamtalen. I förordningens sjunde kapitel konstateras att:

Läraren skall fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas (utvecklingssamtal).

På begäran av en elevs vårdnadshavare skall läraren som ett komplement till utvecklingssamtalet lämna skriftlig information om elevens skolgång. Sådan information får dock inte ha karaktären av betyg. (Grundskoleförordning (1994:1194) kapitel 7 § 2.)

Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv. Att de vet vad som händer i skolan och känner sig delaktiga i det är mycket viktigt. De attityder som föräldrar har gentemot skolan påverkar eleverna i hög utsträckning. Föräldrarna är av stor betydelse för barnens skolgång, det har bland annat Pisa-rapporten visat, en studie genomförd av OECD som jämförde skolan i 32 länder (PISA 2000, Skolverkets rapport 2009).

Skriftliga omdömen är ett sätt att fördjupa kommunikationen mellan elev, lärare och förälder samt ett sätt att fokusera den enskilda elevens kunskapsutveckling och lärande.

Kristdemokraterna föreslår i första hand att föräldrarna till barn i Stockholms grundskolor informeras om sin rättighet till skriftliga omdömen. Hur omdömena är utformade bör i dagsläget vara rektors ansvar. Hon eller han har frihet att utforma informationen. För de skolor som arbetar med individuella utvecklingsplaner kan givetvis de utgöra grunden för omdömena och deras utformning. Omdömena innehåller både möjlighet att beskriva den kunskapsutveckling som eleven uppnått samt att vara framåtsyftande genom att ange olika konkreta åtgärder för elevens närmaste skolgång.

Kristdemokraterna vill även att Stockholms stad uppvaktar regeringen och begär att få bli försökskommun i ett försök med generella skriftliga omdömen, alltså inte enbart på föräldrars uttryckiga begäran. Inom ramen för det försöket så skulle arbetsmetoder runt omdömena och den konkreta utformningen kunna utvecklas.

Kristdemokraterna föreslår att

1. kommunfullmäktige ger stadsdelsförvaltningarna i uppdrag att informera föräldrarna till barn i stadens grundskolor om rätten till skriftlig information

2. kommunfullmäktige beslutar att hos regeringen ansöka om att få bli försökskommun rörande skriftliga omdömen i grundskolan.

Stockholm den 21 mars 2005

Nina Ekelund

Ewa Samuelsson